

Nr B 88

Utlåtande i anledning av väckta motioner om åtgärder i syfte att begränsa de offentliga utgifterna och deras stegrings-tendens.

(5:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ewerlöf m. fl.* (I: B 139) och den andra inom andra kammaren av herr *Hjalmarson m. fl.* (II: B 205), har hemställts att riksdagen måtte besluta 1) att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t med beaktande av vad i motionerna anförts ville anmana underställda myndigheter att i sina petita framlägga alternativa förslag till sin verksamhets ordnande, varvid det ena av alternativen skall resultera i sammanlagda anslagsäskanden som med skälig differentiering understiger anslagen för budgetåret 1958/59 med i genomsnitt fem procent; samt 2) att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t måtte bereda representanter för de i riksdagens utskott företrädda partierna tillfälle att på ett förberedande stadium framföra sina allmänna synpunkter vid utformningen av budgeten för 1959/60 — särskilt med avseende på investeringsfrågorna — i syfte att på detta sätt skapa politiska förutsättningar för en statlig investeringspolitik, som varken förutsätter företrädesrätt för statlig upplåning eller leder till en överansträngd kapitalmarknad, som utgår från en produktions- och produktivitetsbefrämjande målsättning och som därför kan användas som ett av leden i en sysselsättningsunderbyggande politik vid en konjunkturavmattning utan att medföra risker för inflationsuppladdning i svensk ekonomi.

I fråga om motiveringen för ifrågavarande förslag har i motionerna åberopats vad som anförts i motionen I: 275 vid årets förra riksdag, till vilken utskottet får hänvisa.

Utskottet. De föreliggande motionerna kan till såväl innebörd som syfte sägas vara nära besläktade med de vid 1952—1955 års riksdagar väckta s. k. besparingsmotioner, vilkas målsättning angivits vara en sänkning av de sammanlagda löpande statsutgifterna utanför folkpensioneringens och försvarets områden. Som medel för uppnående av det åsyftade målet rekommenderas nu ett åläggande för de anslagsäskande myndigheterna att i petitaväg framlägga alternativa förslag till verksamhetens ordnande, varvid äskandena enligt det mindre kostnadskrävande alternativet i princip skulle understiga an-

slagen för budgetåret 1958/59 med fem procent. Vidare förordas en anordning innebärande att tillfälle borde beredas representanter för de i riksdagens utskott företrädde politiska partierna att på ett förberedande stadium ge sina synpunkter till känna vid utformningen av budgeten för budgetåret 1959/60.

Såsom utskottet i tidigare sammanhang anfört, kan utskottet för sin del inte acceptera en generell norm som utgångspunkt för besparingsåtgärder i statsverksamheten. Lika litet kan utskottet under nuvarande förhållanden förorda en åtgärd som skulle innebära tillskapandet av ett slags parlamentarisk budgetdeputation. Härtill kommer att numera tillsatts en särskild besparingsutredning, som har att undersöka möjligheterna att åstadkomma en begränsning av statsutgifterna.

Utskottet kan därför inte tillstyrka de i motionerna framställda yrkandena utan hemställer,

att motionerna I: B 139 och II: B 205 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 november 1958

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 89.

Reservationer

1:o) av fröken *Andersson*, herrar *Skoglund* i *Doverstorp*, *Staxäng* och *Bohman*, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Såsom i motioner till de senare årens riksdagar i olika sammanhang framhållits, har den i vårt land förda efterkrigspolitiken präglats av successivt stigande offentliga utgifter med alla de skilda problem en dylik utveckling med nödvändighet medför. Dessa problem är av statsfinansiell, konjunkturpolitisk och allmänt skattepolitisk natur. Det är utskottets uppfattning, att de för ett rationellt utnyttjande av utvecklingen nödvändiga ekonomiska resurserna kan åstadkommas genom frivillig samverkan. Härvid ansluter sig utskottet till de tankegångar, som utvecklas i de föreliggande motionerna. Besparingsarbetet träder härvid främst i förgrunden.

I motionsväg har i andra sammanhang framförts preciserade krav på nedskärning av statsutgifterna. När nu i de förevarande motionerna hemställs om ett mera principiellt ståndpunktstagande från riksdagens sida, synes det utskottet önskvärt, att riksdagen markerar sin föresats att skapa betingelser för uppnående av det eftersträfvade målet, liksom även att riksdagen med-

verkar till att praktiska former för ett fruktbarande samarbete härvidlag tillskapas. I vad motionerna avser budgeten för budgetåret 1959/60 torde desamma emellertid med hänsyn till den numera långt framskridna tiden endast kunna föranleda ett uttalande från riksdagens sida av innebörd, att riksdagen delar motionärernas principiella syn på de i motionerna berörda frågorna.

Utskottet föreslår att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad utskottet i detta utlåtande anfört.

Äberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: B 139 och II: B 205, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anfört.»

2:o) av herrar *Boman, Axel Johannes Andersson, Nils Theodor Larsson, fru Svenson, herrar Anders Johansson, Malmborg, Ståhl, Hansson* i Skegrie, *Hansson* i Önnarp och *Gustafsson* i Skellefteå, vilka ansett att utskottets yttrande bort ha följande lydelse:

»Frågan om åtgärder i syfte att begränsa de statliga utgifterna har vid upprepade tillfällen under senare år varit föremål för riksdagens behandling. Vid 1957 års riksdag biföll andra kammaren förslag om att en allmän översyn av statsutgifterna skulle företagas i syfte att åstadkomma besparingar, men första kammaren avslag förslaget. Vid innevarande års förra riksdag begärdes i de likalydande motionerna I: 276 och II: 391 samt i de ävenledes likalydande motionerna I: 547 och II: 686 att en allmän besparingsutredning skulle tillsättas i nämnda syfte. Innan motionerna behandlats i riksdagen, tillsattes en allmän besparingsutredning med syfte att åstadkomma besparingar i statsutgifterna.

Sedan sålunda en allmän besparingsutredning med företrädare för samtliga de demokratiska partierna nu tillsatts, finner utskottet att syftet med de nu förevarande motionerna i allt väsentligt tillgodosetts. Resultatet av den pågående utredningen bör avvaktas, innan ytterligare åtgärder vidtages. De förevarande motionerna torde därför inte påkalla någon riksdagens åtgärd.»